

УДК 336.221

JEL H25

DOI 10.32782/2786-8273/2023-2-3

Грін О.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-3815-2791>

Olha Grin

Lviv National University of Ivan Franko

Петик М.І.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6022-2690>

Marta Petyk

Lviv National University of Ivan Franko

Фецяк С.Б.

магістр,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-8405-4628>

Svitlana Fetsiak

Lviv National University of Ivan Franko

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ІТ-ГАЛУЗИ В УКРАЇНІ

CURRENT TRENDS OF THE IT INDUSTRY TAXATION SYSTEM IN UKRAINE

Анотація. Розкрито місце ІТ-галузі в економіці України та особливості її оподаткування. Відзначено, що ІТ-технології є одним із пріоритетних секторів економічного розвитку України. Наголошено на необхідності податкового регулювання їх системи оподаткування, уніфікації положень вітчизняного податкового законодавства відповідно до міжнародних стандартів. Досліджено кількість платників податків – суб'єктів ІТ підприємництва, обсяги та характеристики податкових надходжень від них до державного бюджету протягом останніх трьох років. Проаналізовано нещодавні зміни у системі оподаткування ІТ-сфери й оцінено їхній вплив на розвиток галузі, а саме, завершення терміну звільнення від сплати ПДВ операцій з постачання програмної продукції, який діяв з 2013 року; запровадження спеціального правового режиму Дія.Сіті, його переваги та недоліки. Визначено пріоритетні напрями вдосконалення оподаткування галузі ІТ-технологій.

Ключові слова: система оподаткування, ІТ-послуги, ІТ-компанія, ІТ-галузь, фізична особа – підприємець, єдиний податок, ПДВ, режим Дія.Сіті.

Abstract. Introduction. IT services are gradually introduced in all spheres of the world economy. In Ukraine, the IT industry has long occupied an important place in the domestic economy, having become significantly more active during the years of the strictest quarantine restrictions due to COVID-19. Today, the IT industry is developing and continues to support other sectors of the economy, even in the conditions of the Russian Federation's military aggression in Ukraine. The IT sphere as a priority branch of the domestic economy, recognized as such in Ukraine by the highest level officials, needs a favorable environment for its further development and a balanced tax policy. **Purpose.** The purpose of the article is to generalize and assess the current trends in the development of the IT industry taxation system in Ukraine, to provide recommendations for its improvement. **Methods.** In the course of the research, the authors used the dialectic approach as the main scientific principle of studying concepts about the IT industry, the method of observation, economic analysis, statistical, the method of comparison and generalization, deduction and induction. **Results.** The main tax changes in recent years for the IT sector are the provision, in accordance with the government's decisions, of the right to switch to paying a single tax of group 3 at a preferential rate of 2% of total income to subjects of the general and simplified taxation systems for the period of martial law, which made it possible to counteract the negative the impact of war. Completion of the VAT exemption period for the supply of software products in the customs territory of Ukraine from January 1, 2023, which led to an increase in the expenses of IT companies and the cost of their products. The introduction of the Diya.City legal regime with special tax preferences for IT companies and their employees and clear requirements and criteria for acquiring its residency, which attracted the interest of many IT giants, but in the conditions of a certain decline in the global IT market, became inaccessible to small companies. **Conclusion.** Improvement of the national system of taxation of IT business requires taking into account the factors of its internationality, which need to be solved.

It is also promising to further improve the legal regime of Diya.City in the direction of its expansion for other priority sectors of the economy and including VAT benefits in the Diya.City mechanism. To ensure the appropriate level of competitiveness of domestic IT services, it is important to promote the development of IT outsourcing, research public-private IT centers, the IT sphere in the public sector, e-commerce, startups and telecommunications services.

Keywords: taxation system, IT services, IT company, IT industry, individual entrepreneur, single tax, VAT, Diya.City regime.

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому світі особливого значення набуває інформаційний продукт, роль якого ґрунтується на активному використанні прогресивних інформаційних технологій (далі – ІТ). ІТ поступово впроваджують в усі сфери світової економіки. Інформаційним продуктом вважають продукт (послугу) інформаційного суспільства, який, не перетинаючи національних державних кордонів, демонструє стрімкий розвиток, забезпечує високий ступінь комп'ютеризації усіх галузей промисловості, і є наслідком зміни способу життя у суспільстві.

Результати дослідження Асоціації ІТ Ukraine 2022 року показали, що незважаючи на повномасштабне вторгнення в Україну російської федерації 24 лютого 2022 р., ІТ-галузь не лише досягла 10% зростання у порівнянні з попереднім роком [1], а й продовжувала розвивати інші галузі економіки, такі як агропромисловий комплекс, промисловість, фінанси, оборонна сфера тощо. Зауважимо, що ІТ-галузь ніколи не входила до переліку пріоритетних галузей економіки, визначених такими Кабінетом міністрів України, проте вона вже давно зайняла своє вагоме місце у вітчизняній економічній системі.

Крім того, за підсумками роботи на Всесвітньому економічному форумі у Давосі 2023 року [10] визначено чотири пріоритетні галузі, які повинні стати рушіями відновлення української економіки у післявоєнний період: 1) мілітарі-тек (високотехнологічне озброєння); 2) металургія, гірничо-промисловість та машинобудування; 3) сільське господарство та харчова промисловість; 4) ІТ-галузь.

Таким чином ІТ-галузь потребує посиленої уваги зі сторони держави у різних напрямках її підтримки, у тому числі вдосконалення податкової політики, приведення її до вимог міжнародних стандартів та умов, що склалися в інформаційному суспільстві. Необхідність оцінки нещодавніх змін у системі оподаткування ІТ-послуг та визначення перспектив подальшого розвитку зумовлює актуальність наукового дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд та дослідження наукової літератури показує, що податкове регулювання сфери надання ІТ-послуг є предметом дискусій багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених. Окремі напрями досліджень, пов'язані з процесом оподаткування ІТ-послуг, відображено в працях Андрощука Г., Берези А., Борейко Н., Дульської І., Жарко Р., Кайзера Ю., Лазебника Ю., Малеця С., Прокіпенко Н., Ріппі С., Швабія К., Шевченко М., Юрчук Г. та ін. Серед зарубіжних вчених Акерлоф Дж., Алексунін В., Вінстон Е., Калакота Р., Каравелі Х., Кларк М., Мелешенко І., Мунтіян В., Писаренко Ж., Стігліц Дж., Танзі В. та ін. зробили вагомий внесок у дослідження цієї проблематики. Проте, зважаючи на важливість досліджуваної теми і динамічний розвиток інформаційного суспільства вона потребує подальшого вивчення.

Метою дослідження є узагальнення та оцінка сучасних тенденцій розвитку системи оподаткування ІТ-галузі в Україні, надання рекомендацій щодо її вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У сучасному світі розвиток інформаційних технологій набирає обертів і посідає лідируючі позиції, оскільки ІТ-послуги стали невід'ємною частиною життя громадян і держави в цілому.

Для України ІТ-індустрія має особливе значення, оскільки на тлі військової агресії російської федерації, загальної економічної та політичної кризи вона спроможна за допомогою стрімкого розвитку підтримати вітчизняну економіку, забезпечити функціонування багатьох суміжних галузей через значний її внесок як експортної галузі у загальний ВВП країни, обсяги сплачених податків до державного бюджету.

За підсумками 2022 року, ІТ-галузь увійшла до ТОП-3 експортних галузей країни, забезпечивши економіку України 7,34 млрд доларів США експортного виторгу, а у першому півріччі 2023 року експортний виторг склав 3,38 млрд доларів США. Фокусними ринками для України залишаються США та Велика Британія, зокрема, їхні компанії часто виступають податковими резидентами Мальти та Кіпру, які теж займають провідні позиції у експорті ІТ-послуг.

Станом на 1 січня 2023 року сума податків та зборів до Зведеного бюджету України, сплачених ІТ-бізнесом, складає 32,2 млрд гривень. Це на 4,4 млрд гривень або на 16% більше за минулорічний показник [4].

Як бачимо з рис. 1, ІТ-галузь в Україні представляють переважно фізичні особи-підприємці (далі ФОП), на яких припадає 96% усіх суб'єктів ІТ-бізнесу. Це легко пояснити багатьма перевагами такої форми організації підприємницької діяльності, а саме: ФОП відносно легко зареєструвати, а в разі потреби – не складно ліквідувати реєстрацію; ФОП для ІТ-спеціаліста виступає першим офіційним етапом у створенні (або легалізації) і подальшому розвитку власної підприємницької діяльності; ФОП може бути платником єдиного податку.

Так, найменша фіскальна ефективність (рис. 2) від діяльності ІТ-бізнесу спостерігалася за підсумками 2020 року – року найбільш жорстких карантинних обмежень через пандемію COVID-19. А 2022 рік, тобто рік початку повномасштабної війни російської федерації в Україні, навпаки, продемонстрував зростання усіх показників, попри необхідність значної частини бізнесу переміститися закордон або у західні регіони України. Це стало можливим завдяки рішенням Кабінету Міністрів і Верховної Ради України в напрямі зменшення негативного впливу війни на економіку, заходів щодо оптимізації податкового навантаження на бізнес в Україні.

Як показує досвід, ІТ-сектор – одна з небагатьох сфер національної економіки, яка має можливість більш гнучко реагувати на різкі зміни зовнішнього середовища в Україні. Полегшує це дистанційний формат роботи ІТ-бізнесу та відносно проста можливість своєчасного переміщення працівників з небезпечних регіонів. Підприємці та ринок поступово пристосувалися до нових реалій та обмежень останніх років (карантинні обмеження, безпека, валюта тощо).

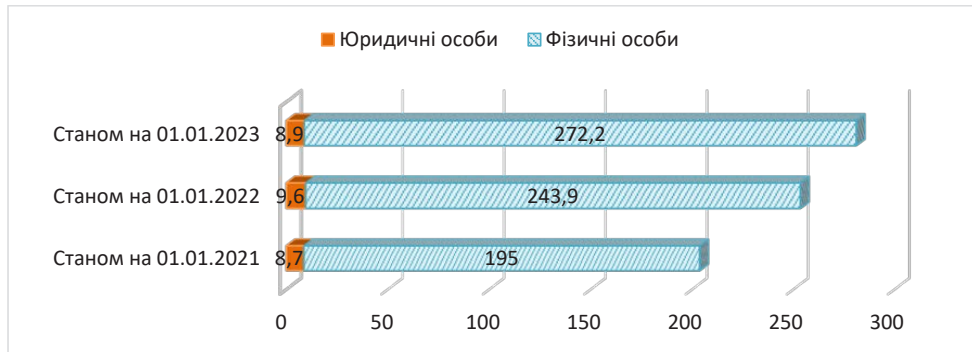

Рис. 1. Кількість платників податків з числа представників ІТ-галузі протягом 2020-2022 рр., тис. грн

Джерело: [4]

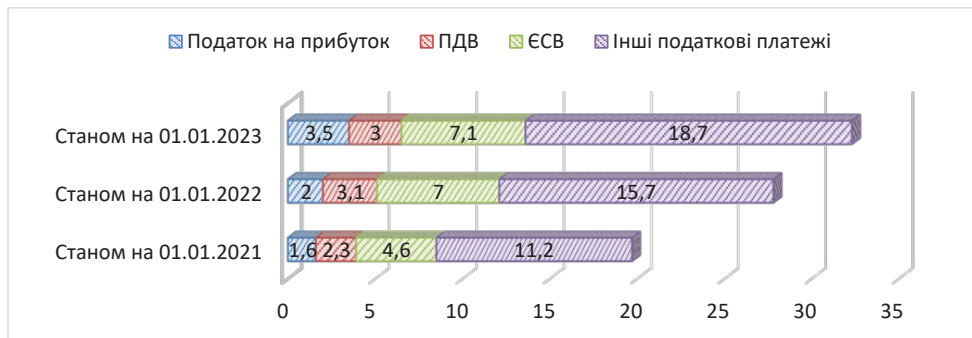

Рис. 2. Обсяг сплачених податків представниками ІТ-галузі в Україні протягом 2020-2022 рр., млрд грн

Джерело: [4]

Серед податкових платежів, які сплачували ІТ-компанії (рис. 2), чільне місце посідає податок на прибуток підприємств на загальній системі оподаткування. Його сплачують компанії зі значною чисельністю працівників і річним обсягом продажів понад 7,8 млн грн, тобто вище граничнодопустимого обсягу доходу для застосування третьої групи платників єдиного податку. Ставка податку на прибуток становить 18% від чистого прибутку.

В рамках протидії негативному впливу війни на економічних суб'єктів, з квітня 2022 року деякі платники загальної системи оподаткування отримали право перейти на сплату єдиного податку 3 групи за ставкою 2% від сукупного доходу замість 5% (або 3% і сплати ПДВ) на період дії воєнного стану, але вже з 1 серпня 2023 року пільгову ставку скасовано. Компаніям, які скористалися таким правом, потрібно правильно розділити періоди перебування на загальній та спрощеній системах оподаткування в цілях ведення обліку і звітності. Зі скасуванням 2% ставки, передбачено автоматичне відновлення прав і обов'язків платника ПДВ для тих суб'єктів, у кого реєстрація платником ПДВ була призупинена.

Варто зазначити, що з 1 січня 2023 року завершився термін звільнення від сплати ПДВ операцій з постачання програмної продукції, який діяв з 2013 року [3]. Як бачимо з рис. 2, ІТ-сектор поповнював протягом попередніх років Державний бюджет України надходженнями ПДВ з інших операцій, але не суттєво. За 10 років існування пільги з ПДВ ІТ-бізнес в Україні вийшов на новий рівень, став найдорожчим і найперспективнішим видом

діяльності в Україні, а професія ІТ-спеціаліста – найбільш оплачувана і популярна на ринку праці останніх років.

Обов'язок сплати ПДВ передусім появився у ІТ-компаній, які працюють на внутрішньому ринку, тобто постачають програмну продукцію на митній території України, що є об'єктом оподаткування ПДВ, створюючи нерівні конкурентні умови на користь іноземних компаній. Вони змушені підвищувати вартість своїх продуктів, включаючи до їх ціни ПДВ, а також витрати на його адміністрування, оплату послуг податкових консультантів, підвищення кваліфікації бухгалтерів тощо.

Враховуючи те, що ПДВ є найскладнішим податковим платежем в Україні з точки зору його адміністрування, воно щоразу супроводжується новими труднощами, як от масове блокування податкових накладних з кінця 2022 року через зміну алгоритмів Системи моніторингу критеріїв оцінки ризиковості (СМКОР), яка призначена для перевірки податкових накладних з ПДВ в автоматичному режимі і блокування підозрілих операцій. В цей час під блокування потрапили одразу понад 1 млн податкових накладних, а 11 тисяч платників ПДВ отримали статус ризикового платника податків. Ситуація покращилась лише у червні 2023 року після внесення Кабінетом Міністрів України змін до відповідного Порядку.

Тому, зрозуміло чому ІТ-бізнес протягом 2022 року робив численні спроби продовжити дію звільнення від сплати ПДВ ще на 5 років [3], зареєструвавши відповідний законопроект. Однак, таку ініціативу категорично не підтримали Міністерство фінансів України і Комітет

Верховної ради України з питань бюджету через чинні домовленості України з міжнародними партнерами щодо фінансової підтримки в умовах воєнного стану, необхідність дотримання спільної для країн ЄС системи оподаткування ПДВ і забезпечення додатковими джерелами поповнення Державного бюджету України.

ІТ-сектор генерує суттєві надходження єдиного податку в Україні, обираючи для своїх ФОПів 2 або 3 групу спрощеної системи оподаткування, чим вельми мінімізує свої податкові зобов'язання з інших податкових платежів. ІТ-компанії ж обирають спрощену систему оподаткування, якщо перед ними постає завдання максимальної економії при незначній витраті на ведення підприємницької діяльності.

Втім, спрощена система оподаткування малого бізнесу часто розглядалась ІТ-галуззю як інструмент податкової оптимізації через оформлення відносин з ФОПами за допомогою цивільно-правових договорів замість трудових угод з найманими працівниками. Ці та інші зловживання зумовили необхідність пошуку напрямів виведення ІТ-галузі з таких схем «неприродної» податкової мінімізації, зберігши достатньо стимулів для її подальшого розвитку.

Задля вирішення проблем ІТ-сектору, держава запровадила у 2022 році спеціальний правовий режим Дія.Сіті, який пропонує привабливі умови оподаткування доходів і прибутків ІТ-компаній та її працівників, і за своїм змістом є ще однією альтернативною системою оподаткування до чинних загальної системи і спрощеної для суб'єктів малого підприємництва.

Важливо, що правовий режим Дія.Сіті запроваджено на необмежений термін, але не менш як 25 років із дня, коли до його реєстру внесли запис про першого резидента.

Ключовими податковими преференціями Дія.Сіті є можливість для її резидентів застосовувати знижені податкові ставки [5]:

- податку на прибуток – 18% або 9% податку на виведений капітал (така прив'язка до факту розподілу прибутку і зниження ставки податку є дуже вигідною для високодохідних проєктів);

- податку на доходи фізичних осіб – 5%;

- єдиного соціального внеску – 22% мінімальної заробітної плати (сплата ЄСВ з мінімальної зарплати, а не фактичної економить сотні мільярдів гривень для бізнесу);

- військового збору – 1,5%.

Крім цього, резидент Дія.Сіті може обрати альтернативну модель найму – підписати гіг-контракт, окрім доступних трудових договорів за Кодексом законів про працю України (КЗпП) чи співпраці з ФОПом. Перевагами гіг-контракту є поєднанням в ньому ознак трудового та цивільно-правового договору, гнучкості фрілансу та базового соціального захисту. При цьому, він залишає достатньо можливостей для погодження сторонами індивідуальних умов співпраці.

В сучасних умовах господарювання, деякі труднощі у ІТ-компаній виникають з дотриманням критеріїв набуття резидентства Дія.Сіті, які окрім дотримання умов реєстрації за українським законодавством, ведення кваліфікованих видів діяльності, повинні ще відповідати таким вимогам [6]:

- 1) середня місячна винагорода залученим працівникам та гіг-фахівцям повинна становити не менше ніж еквівалент 1 200 євро, виняток – стартапи, які можуть вийти на такий рівень зарплати протягом року;

- 2) кількість працівників/гіг-спеціалістів за звітний період – не менше ніж 9 осіб;

- 3) сума кваліфікованого доходу – не менш як 90% суми загального доходу (за його наявності).

Вказані критерії часто є невідповідними малим ІТ-компаніям, оскільки в умовах воєнного стану і впливу світового скорочення та деякого падіння на ІТ-ринку, спричиненого завищеним попитом на ІТ-спеціалістів у 2020–2021 роках під час пандемії Ковід19 і значним прискоренням цифровізації багатьох сфер у попередні роки. Відповідно змінилась кон'юнктура цього ринку й в Україні, а саме зменшилась кількість замовлень, зросла пропозиція робочої сили, тому компанії не можуть стабільно виплачувати по 1 200 євро своїм працівникам і гіг-спеціалістам. Це змушує їх й надалі залишатись на спрощеній системі оподаткування без сплати ПДВ, за потреби, подібною чи свій бізнес на ФОПів. Тимчасово, на період дії воєнного стану, недотримання вимог щодо кількості фахівців і середньої зарплати не тягне за собою втрату статусу резидента Дія.Сіті, але вони є обов'язковими.

Попри це, у Реєстрі Дія.Сіті станом на 01.09.2023 р. зареєстровано близько 630 ІТ-компаній [7], з них 220 компаній пройшли реєстрацію у 2023 році, серед яких чимало вітчизняних і зарубіжних ІТ-гігантів. Більшість з них, реєструючись у Дія.Сіті робили це з пересторогою в тестовому режимі, однак вже зараз демонструють свою зацікавленість у подальшій все більшій інтеграції.

Фіскальна ефективність Дія.Сіті підтверджується показниками 2022 року, відповідно до яких його резиденти, а це на той час близько 400 компаній, сплатили понад 4 млрд грн податків [8], тобто в середньому по 10 млн грн кожна, надходження від яких законодавці очікують будуть зростати у наступні роки через збільшення популярності самого режиму.

Окрім основних завдань вдосконалення національної податкової системи, науковці [9, с. 48-49] виділяють специфічні чинники оподаткування послуг ІТ-бізнесу, які мають інтернаціональний характер і потребують вирішення, серед яких:

1. Встановлення податкового суверенітету і формування глобального простору управління. Через екстериторіальний характер надання ІТ-послуг, податкова політика має ґрунтуватися на чітких взаємовідносинах між ІТ-компанією та державою, в особі її податкового органу, в чий юрисдикції вона зареєстрована, з метою уникнення ухилень від сплати податків.

2. Визначення предмету податкового регулювання. ІТ-послуги надаються через Інтернет, тому узгодження потребує підхід до визнання місця і предмету податкового регулювання ІТ-послуг для усіх країн світу.

3. Недопущення подвійного оподаткування. Цей чинник є наслідком недосконалості попередніх і наголошує на необхідності врахування норм, які унеможливають багаторазове оподаткування ІТ-послуг різними країнами, але й не суперечитимуть їх бюджетній та податковій політиці.

Висновки. Зважаючи на сучасні виклики для вітчизняної економіки через воєнний стан і часткове падіння світового ІТ-ринку, існуюча система оподаткування послуг ІТ-галузі потребує постійної модернізації шляхом формування та реалізації виваженої податкової політики з урахуванням її специфіки та необхідності уніфікації з міжнародними стандартами.

Перспективним, на нашу думку, є подальше вдосконалення правового режиму Дія.Сіті, його розширення для інших пріоритетних для вітчизняної економіки галузей, зокрема, промисловості, але з переглядом його критеріїв, вивчення можливості включення до податкового механізму Дія.Сіті звільнення від сплати ПДВ або запровадження його пониженої ставки для резидентів цього режиму. В цілому, ключові ідеї Дія.Сіті цілком можуть стати стартом для майбутньої реформи податкової системи в напрямі її лібералізації для повоєнного відновлення економіки України.

Окрім вирішення податкових проблем, пріоритетними напрямами покращення економічної ситуації в країні та забезпечення належного рівня конкурентоспроможності вітчизняних ІТ-послуг на міжнародному ринку є сприяння розвитку:

– ІТ-аутсорсингу, який полягає у передачі підприємством частини функцій з управління та підтримки власних інформаційних ресурсів зовнішній ІТ-компанії і дозволяє провести оптимізацію оподаткування в ІТ-сфері через використання аутсорсерів,

які сплачують єдиний податок, де замовник зможе включити вартість його послуг до складу своїх витрат і податкового кредиту з ПДВ [2];

– дослідницьких ІТ-центрів на основі державно-приватного партнерства для кращої комунікації ІТ-бізнесу і держави з метою оперативного вирішення нагальних проблем;

– ІТ у державному секторі для модернізації систем автоматизації, електронного митного контролю, розширення електронного податкового адміністрування, що потребує значних інвестицій, але є виправданим в довгостроковій перспективі;

– телекомунікаційних послуг та підвищення рівня їх якості, розширення використання е-комерції, підтримки стартапів, які становлять важливий сектор ІТ-ринку тощо.

Зростання ІТ-галузі та вітчизняної економіки в цілому потребує зваженої та достатньо ліберальної податкової політики, відсутності регуляторних перешкод, підвищення рівня ІТ-освіти та кваліфікації персоналу, а також захисту українських ІТ-компаній на внутрішньому ринку та активного просування на міжнародному.

Бібліографічний список:

1. Вишковська С. Як ІТ-індустрія розвиває інші галузі економіки у 2022 році. URL: <https://finance.ua/ua/goodtoknow/jak-it-industrija-rozvyvay-inshi-galuzi-ekonomiku> (дата звернення: 24.08.2023).
2. Карпова В. Оптимізація оподаткування ІТ-бізнесу за допомогою аутсорсингу. Бухгалтер і закон. URL: http://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ008788 (дата звернення: 13.09.2023).
3. Обрусова І. ПДВ в ІТ-секторі: залишити не можна прибрати. *Юридична газета онлайн*. 2023. № 1-2 (759–760). URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/informaciyne-pravo-telekomunikaciyi/> (дата звернення: 02.09.2023).
4. Оновлені дані: ІТ – єдина експортна галузь в Україні, що зростає // Дані ІТ Ukraine Association. URL: <https://itukraine.org.ua/updated-data-it-industry-is-the-only-growing-export-industry-in-ukraine.html> (дата звернення: 24.08.2023).
5. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 13.09.2023).
6. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні : Закон України від 15.07.2021 р. № 1667-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text> (дата звернення: 13.09.2023).
7. Реєстр Дія.City. URL: <https://city.diia.gov.ua/registry/resident> (дата звернення: 13.09.2023).
8. Резиденти «Дія.City» сплатили за квартал понад 80 мільйонів податку на виведений капітал. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2023/05/26/106486968/> (дата звернення: 13.09.2023).
9. Тимошенко А.О. Оподаткування послуг в ІТ-сфері: проблеми та перспективи. *Економіка та держава*. 2018. № 4. С. 46–52. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2018/12.pdf (дата звернення: 23.08.2023).
10. Які галузі будуть пріоритетними у відновленні економіки України – Свириденко з Давосу 2023. URL: <https://news.finance.ua/ua/yaki-haluzi-budut-priorytetnymy-u-vidnovlenni-ekonomiky-ukrainy-svyrydenko-z-davosu-2023> (дата звернення: 24.08.2023).

References:

1. Vyshkovska S. (2023) How the IT industry will develop other sectors of the economy in 2022. Available at: <https://finance.ua/ua/goodtoknow/jak-it-industrija-rozvyvay-inshi-galuzi-ekonomiku> (accessed August 24, 2023).
2. Karpova V. (2023) Optimization of taxation of IT business with the help of outsourcing. Available at: http://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ008788 (accessed September 13, 2023).
3. Obrusova I. (2023) AT in the IT sector: it is impossible to remove it. *Yurydychna hazeta onlayn – Legal newspaper online*, no. 1-2 (759–760). Available at: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/informaciyne-pravo-telekomunikaciyi/> (accessed September 2, 2023).
4. Updated data: IT is the only growing export industry in Ukraine. (2023) *Dani IT Ukraine Association*. Available at: <https://itukraine.org.ua/updated-data-it-industry-is-the-only-growing-export-industry-in-ukraine.html> (accessed August 24, 2023).
5. Tax Code of Ukraine No. 2756-VI (December 2, 2010). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (accessed September 13, 2023).
6. Law of Ukraine on Stimulating the Development of the Digital Economy in Ukraine No. 1667-IX (July 15, 2021). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text> (accessed September 13, 2023).
7. Diya.City register. Available at: <https://city.diia.gov.ua/registry/resident> (accessed September 13, 2023).
8. Residents of “Diya.City” paid more than 80 million tax on withdrawn capital for the quarter. Available at: <https://minfin.com.ua/ua/2023/05/26/106486968/> (accessed September 13, 2023).
9. Tymoshenko A. O. (2018) Taxation of services in the IT sphere: problems and prospects. *Ekonomika ta derzhava – Economy and the state*, no. 4, pp. 46–52. Available at: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2018/12.pdf (accessed August 23, 2023).
10. Which sectors will be prioritized in the recovery of the economy of Ukraine – Svyrydenko from Davos 2023 (2023). Available at: <https://news.finance.ua/ua/yaki-haluzi-budut-priorytetnymy-u-vidnovlenni-ekonomiky-ukrainy-svyrydenko-z-davosu-2023> (accessed August 24, 2023).